

Hoogwaardige inzet van houtige biomassa

Aanbevelingen voor het gemeentelijk Uitvoerings- programma Klimaat en Energie en de Regionale Energiesstrategieën (RES)

Versie 1, 20 februari 2019

In 2019 maken gemeenten een Uitvoeringsprogramma Klimaat en Energie. Op basis daarvan worden in regioverband energiestrategieën opgesteld. De Gelderse Natuur en Milieufederatie (GNMF) vindt het tot stand komen van de Regionale Energiesstrategieën (RES) belangrijk om de nationale doelstellingen van het Akkoord van Parijs te bereiken. Als hulpmiddel bij het opstellen van de Uitvoeringsprogramma's en de RES, doet de GNMF aanbevelingen om houtige biomassa te gebruiken voor het vastleggen van CO₂. In deze notitie leest u onze aanbevelingen en de bezwaren tegen het inzetten van houtige biomassa voor de productie van bio-energie.

1. Stel de beschikbare hoeveelheid houtige biomassa binnen de gemeentegrens vast

Bepaal via een scan de hoeveelheid houtige biomassa die binnen de gemeentegrenzen¹ vrijkomt. Dan weet u over welke hoeveelheid uw gemeente beschikt. Uit onderzoek van Probos (juni 2018) blijkt dat 80% van het potentieel aan houtige biomassa reeds geoogst en verwerkt wordt². De oogst van de laatste 20% aan houtige biomassa vergt extra investeringen.

Extra houtige biomassa voor de opwek van extra bio-energie vraagt import van houtige biomassa. Dat past niet binnen het streven naar een circulaire economie en evenmin binnen een rechtvaardige toedeling van grondstoffen (*fair share*)³. Ook is slechts een beperkt deel van geïmporteerde houtige biomassa gecertificeerd.

2. Zet houtige biomassa uit bos, landschap en gebouwde omgeving in als bodemverbeteraar

Het is van belang verse houtige biomassa uit bos, landschap en gebouwde omgeving (snoeihout) hoogwaardig in te zetten, opdat de CO₂ voor lange termijn wordt vastgelegd. Een veelvoorkomende vorm van hoogwaardige toepassing is het gebruik als bodemverbeteraar (o.a. structuurmateriaal bij compostering). Deze toepassing leidt naast CO₂-vastlegging tot een hogere bodemvruchtbaarheid⁴. Het gebruik van kunstmest wordt daarmee teruggedrongen, en dus ook het gebruik van gas (en de uitstoot van CO₂) dat bij de productie van kunstmest nodig is.

Resthout in bossen op zandgronden dient sowieso ter plekke achter te blijven als voedingsstof voor de bodem en voor de biodiversiteit.

3. Gebruik afvalhout voor houtvezelplaat

Schoon afvalhout van particulieren (ingezameld bij de milieustraat van de gemeente) en van bedrijven (o.a. sloophout) kan worden ingezet als grondstof voor het vervaardigen van houtvezelplaat. Dit is een hoogwaardige toepassing. Zo geeft de gemeente Rotterdam afvalhout een tweede leven in plaats van het te verbranden⁵. U kunt het inzamelbedrijf vragen om het ingezamelde hout hoogwaardig te verwerken.

4. Plant bos aan als CO₂-sink

Bossen spelen een belangrijke rol bij de vastlegging van CO₂. Deze rol is in Nederland nog ondergewaardeerd. Geef als gemeente het goede voorbeeld: plant bos aan en benut het voor recreatiedoelen. Pas bij voorkeur natuurvolgend bosbeheer toe: laat de natuur haar gang gaan en oogst de bomen verspreid en af en toe, dus niet hele percelen in één keer. Het bos behoudt zijn biodiversiteit en de boswachter krijgt kosteloos hout tot zijn

¹ Daarbij kan ook met een aantal aangrenzende regio-gemeenten worden samengewerkt.

² <https://probos.nl/projecten/biomassa/1436-beschikbaarheid-houtige-biomassa-in-nederland-2030-en-2050>

³ <https://www.natuurenmilieu.nl/wp-content/uploads/2018/12/Biomassavisie-Natuur-Milieu-2018.pdf>

⁴ <https://www.gnmf.nl/nieuws/het-begint-met-een-gezonde-bodem>

⁵ <https://www.duurzaambedrijfsleven.nl/circulaire-economie/30693/suez-hout-grondstof>

beschikking⁶.

Als bestaand bos wordt omgevormd voor andere natuurdoelen, zoals een heidelandschap, verdwijnen bomen. Plant deze elders bij.

5. Ontmoedig het gebruik van haardhout

Veel hout wordt gebruikt in open haarden en houtkachels⁷. Dit gaat meestal om stamhout. Daarvan is de CO₂-uitstoot relatief hoog, ook doordat de verbranding energieonzuinig is. Daarnaast leveren houtkachels bij particulieren ook milieuproblemen (roet- en stofuitstoot) en rookoverlast op. Ook als goed gedroogd hout of pellets worden gebruikt en ook bij de beste kwaliteit kachels. De schoorsteen vormt ook een warmtelek in de woning.

Ontmoedig daarom het gebruik van open haarden en pelletkachels, zeker in de gebouwde omgeving. Geef goede voorlichting, ook over vuurkorven. U kunt ook een stap verder gaan door houtverbranding te verbieden. Ontmoedigen is meestal niet voldoende.

Toelichting: Houtverbranding

Vaak wordt verse houtige biomassa nog ingezet voor de productie van bio-energie door houtverbranding. Daar kleven een aantal bezwaren aan:

1. Tweemaal zoveel CO₂ ten opzichte van gasstook

Bij verbranding van houtige biomassa voor de opwekking van bio-energie komt ruim tweemaal zo veel CO₂ vrij dan bij het verstoken van aardgas. Deze extra uitstoot wordt door aanplant van nieuwe bomen pas weer vastgelegd over een termijn van 50 tot 100 jaar. Zo lang kan het klimaat niet wachten. De nu al flink verhoogde concentratie van 400 ppm (parts pro milion) dient juist naar 300 ppm te dalen.

2. Nederlands potentieel houtige biomassa benut

Het potentieel aan Nederlandse houtige biomassa voor bio-energie wordt al voor 80% benut. Het mobiliseren van de laatste 20% vergt ook nog extra investeringen (Probos⁸. Juni 2018). Rekent u zich in het Uitvoeringsprogramma niet rijk aan de inzet van houtige biomassa voor bio-energie in uw gemeente. Door het uitvoeren van een scan, krijgt u ook inzicht in de hoeveelheid houtige biomassa die in uw gemeente beschikbaar is.

Hoge temperatuurwarmte

Indien houtige biomassa wordt ingezet voor bio-energie, dient dit plaats te vinden voor het opwekken van hoge temperatuurwarmte (bijv. biostoom) en niet voor zogenoemde lage temperatuurwarmte in de gebouwde omgeving. Voor hoge temperatuurwarmte zijn zeer weinig alternatieven; voor lage in de gebouwde omgeving wel.

Transparante herkomst

Van belang is dat de herkomst en soort van biomassastromen volkomen transparant is. Zo

⁶ <https://www.natuurvolgendbosbeheer.nl/>

⁷ Het totaal gebruik van hout in open haarden in Nederland bedraagt ca 1 miljoen ton haardhout. Ongeveer evenveel hout dat jaarlijks in een kolencentrale kan worden verbrand.

⁸ <https://probos.nl/projecten/biomassa/1436-beschikbaarheid-houtige-biomassa-in-nederland-2030-en-2050>

kan bij houtige biomassa worden vastgesteld of het afkomstig is van afvalhout, lokaal snoeihout, geïmporteerd hout, energieteelten (zogenoemde kort-cyclisch hout met een oogst na enkele jaren) of uit natuurvolgend bosbeheer.

Meer informatie en vragen

De GNMF maakt zich sterk voor de hoogwaardige inzet van hout. Wij helpen gemeenten bij het ontwikkelen van goed beleid rondom biomassa en de energietransitie. Neem gerust contact met ons op als u vragen heeft. Ook horen we graag uw reactie of aanvullingen. Samen geven we vorm aan de energietransitie.

Maarten Visschers

Adviseur Energie en milieu

06 3442 8154

m.visschers@gnmf.nl

GNMF

Jansbuitensingel 14

6811 AB Arnhem

T 026 3523740

E gnmf@gnmf.nl

I www.gnmf.nl

IBAN NL57 INGB 0002465801

IBAN NL89 TRIO 0338 6290 25

BIC INGB NL2A

KvK 41046129

BTW 0029.89.682